

Examen de consciència

ARXIU / EFE

Imatge d'una fàbrica química a Brussel·les. L'economia flamenca ha crescut durant els darrers trenta anys al mateix ritme que la valona ha perdut el pas de la modernitat.

Sacsejada pels escàndols de finançament il·legal dels partits, que posa en perill l'estabilitat de la coalició governant, i pels crims de la banda de Marc Dutroux, la societat belga passa una crisi d'identitat que reobre el debat sobre la fortalesa de l'estat.

A conseqüència de les darreres revelacions i dimissions que afecten el Partit Socialista Való per l'escàndol de finançament il·legal Dassault i de la descoberta del cadàver de la petita Loubna Benaïssa en un edifici del centre de Brussel·les, la classe política i una part considerable de la societat belga participen en un exercici d'anàlisi i de catarsi col·lectiva. Una situació econòmica complicada, uns quants afers de corrupció al si dels partits majoritaris i la indignació generalitzada

pels assassinats i violacions de la banda Dutroux s'han afegit a la sempre delicada convivència entre la comunitat flamenca i la valona per provocar una veritable crisi existencial al petit regne d'onze milions d'habitants.

Els dubtes sobre la viabilitat de l'estat belga no són cap novetat. En efecte, per als ciutadans que preferirien una integració a França o als Països Baixos, Bèlgica és una construcció artificial de les grans potències. Durant el segle que seguí a la proclamació del regne bel-

ga (1830), el nacionalisme flamenc sorgí com un fenomen defensiu contra la dominació que exercia en el nou estat la burgesia francòfona, que imposava la seva llengua i la seva cultura no únicament a Valònia sinó també a la regió de Brussel·les i a les ciutats flamenques.

Els episodis derivats de l'ocupació alemanya durant la II Guerra Mundial agreujaren les desavinences en el matrimoni entre flamencs i valons. Malgrat el vot favorable d'un 57% dels belgues -i sobretot de la població flamen-

ca- a la permanència del controvertit rei Leopold II, que havia rendit molt ràpidament els seus exèrcits als nazis, les protestes de les forces d'esquerres valones l'obligaren a abdicar el 1950. D'una altra banda, a mesura que la siderúrgia, metal·lúrgia, mineria i manufactures tèxtils valones es tornaven obsoletes durant els anys 60, l'economia flamenca creixia espectacularment amb el desenvolupament d'empreses d'electrònica, de petroquímica i de transport marítim. L'alteració de l'equació econòmica posà fi a l'hegemonia cultural i lingüística valona. Les reformes constitucionals de 1970 i 1980 certificaren la nova realitat, descentralitzant l'estat belga per atorgar considerables poders als parlaments i executius de les dues comunitats.

Paràlisi institucional. La divergència en les necessitats, els objectius i les estructures econòmiques d'ambdues comunitats dificulta la governabilitat de Bèlgica. Actualment, les ineficients forges valones de Clabecq requereixen infusions de capital estatal per evitar la fallida. Es tracta únicament d'un exemple de la destrucció progressiva del teixit industrial való. A les províncies de Valònia la desocupació arriba al 12,9% i manquen diners per a finançar els programes socials i la reparació d'infraestructures. Per la seva banda, l'economia a Flandes és força més sanejada i té taxes de creixement i d'atur (6,9%) més acostades a les del pròsper veí holandès que no a les de Valònia. Amb tot, la decisió de tancar la fàbrica de Renault a Vilvoorde ha posat de relleu la fragilitat del conjunt d'una economia belga molt dependent de les exportacions.

Traslladat a l'àmbit polític federal, el desencaix creixent entre Flandes i Valònia complica greument l'adopció de mesures comunes. En efecte, a la divisió cultural i econòmica entre flamencs i valons, se n'hi afegeix una tercera: la ideològica. Si el Partit Socialista (PS) és la força majoritària a Valònia, els democristians (CVP) de l'actual primer ministre belga, Jean-Luc Dehaene, dominen la política flamenca. A nivell federal, cal

El retorn dels vells fantasmes financers

Des de final de gener el Partit Socialista Való (PS), que és la força política majoritària de Valònia i el segon principal partit de la coalició federal, passa una greu crisi deguda a noves revelacions sobre l'afer de les comissions il·legals, aparentment pagades per l'empresa francesa Dassault a final dels anys 80 en canvi de l'obtenció d'un contracte per a proporcionar els sistemes de defensa aèria dels avions F-16 belgues. Tot i que Dassault sempre ha negat les acusacions, el magistrat encarregat d'investigar el cas ordenà la detenció, el 27 de gener, de dos membres destacats del PS, Merry Hermanus i François Pirot. Els advocats d'aquests dos detinguts han reconegut que els seus clients havien rebut 30 milions de francs belgues (aproximadament 120 milions de pessetes) de l'empresa Dassault, però també hi han implicat l'ex-president del PS, Guy Spitaels, i el seu successor, Philippe Busquin. Segons Hermanus, Spitaels, que actualment presideix el parlament regional való, era al corrent dels pagaments portats a terme per Dassault. Pel que fa a Busquin, les noves acusacions amenacen la credibilitat d'un home que fou escollit precisament per regenerar el PS després de l'escàndol Augusta. Tot i que l'afer afectà sobretot el Partit Socialista Flamenc (SP) i que acabà costant el càrrec a qui aleshores era secretari general de l'OTAN, Willy Claes, Spitaels també hagué de dimitir com a president del Partit Socialista Való.

Divuit mesos després de les dimissions provocades per l'afer Augusta, les noves revelacions sobre Dassault han desencadenat un ona de recriminacions contra el PS. Les bases, preocupades pel futur del partit, exigeixen mesures concretes per a depurar responsabilitats. Per la seva banda, els líders del PS protagonitzen un lamentable espectacle públic, creuant-se acusacions sobre el coneixement del compte de Luxemburg on foren dipositats els 30 milions de francs belgues. En lloc d'assumir una responsabilitat que sembla col·lectiva, alguns dirigents del Partit Socialista miren de salvar-se políticament desacreditant els seus companys.

Contràriament al que podríem pensar,

l'hemorràgia política del PS no complau Jean-Luc Dehaene, primer ministre i líder del Partit Democristià flamenc (CVP). L'actual coalició de govern és integrada pel CVP, els democristians valons (PSC), els socialistes valons (PS) i els socialistes flamencs (SP). Amb els darrers esdeveniments, un sector del CVP ha multiplicat les crides en favor del trencament amb els socialistes i la formació d'un nou govern amb els liberals, el tercer gran partit tradicional de la política belga.

L'examen de Maastricht. Dehaene no té cap predilecció pels Socialistes, però a menys d'un any de la decisió sobre la Unió Econòmica i Monetària (UEM), sap que Bèlgica no es pot permetre el luxe d'una crisi de govern. Així, doncs, Dehaene ha qualificat les revelacions d'afer intern del PS i s'ha limitat a demanar als seus líders que hi posin ordre.

Després de la disbauxa inicial, creada per les declaracions de Hermanus i Pirot, la cúpula del PS ha començat a reaccionar. Spitaels ha estat obligat a dimitir provisionalment del càrrec de president del Parlament Való i serà interrogat per la justícia després de l'aixecament de la immunitat parlamentària. Patrick Moirau, mà dreta de l'actual president del PS, ha dimitit com a membre de la comissió d'investigació del cas Dutroux, i probablement serà acusat formalment de malversació de fons dins de pocs dies. I és que polítics sospitosos d'haver amagat informació sobre el finançament il·legal no són precisament els més idonis per a investigar les connexions policiaques i jurídiques amb què comptava la xarxa Dutroux.

La coalició belga ha superat l'episodi Hermanus del cas Dassault per pèls. Tanmateix, es tracta només d'un balanç provisional. Els documents tramesos per la justícia francesa a la belga el gener d'enguany sobre Dassault poden contenir més dades incriminatòries. El futur de la coalició de govern belga dependrà en gran part del que descobreixin els magistrats que investiguen els casos Dassault i Dutroux. **A. M.**

Jean-Luc Dehaene, primer ministre i líder del Partit Democristià flamenc (CVP). S'oposa a les crides d'un sector del seu partit en favor del trencament amb els socialistes perquè creu que hi ha d'haver estabilitat a menys d'un any de la Unió Econòmica i Monetària.

comptar amb el PS i el CVP. Una bona prova d'aquesta circumstància és el fet que els democristians flamencs han participat en tots els governs belgues formats des del 1948. Les posicions diferents del PS i del CVP amb relació a temes transcendents com la reconversió de les indústries valones, la reforma de la sanitat pública o la flexibilització del mercat de treball converteixen la governació de Bèlgica en un exercici constant de compromís. Tot i que el consens és sovint desitjable, en el cas de Bèlgica esdevé una condició *sine qua non*, que impedeix sovint l'aplicació de mesures dures, però necessàries.

Divorci belga? Tot i que els afers de finançament il·legal han esquitxat uns quants partits belgues, el més afectat és el Partit Socialista Való (PS). Tal com ha passat en molts altres països europeus, la manca d'una legislació concreta en relació amb el finançament dels partits polítics ha fomentat les comissions il·legals. En el cas belga, les empreses aeronàutiques Dassault (francesa) i Agusta (italiana) havien pagat, aparentment, comissions milionàries durant la segona meitat dels anys 80 al PS i al CVP en canvi de contractes per a proveir l'exèrcit belga. La classe política –valona o flamenca– no té, doncs, la suficient autoritat mo-

ral per a demanar els ciutadans que s'estrenyin el cinturó amb vista a aprovar l'examen de Maastricht i poder formar part de la unió econòmica i monetària (UEM). Tanmateix, si Bèlgica vol entrar a la unió econòmica i monetària per mèrits propis –i no per raons polítiques– el sacrifici serà indispensable per a reduir, si més no, el nivell de deute més alt de la Unió Europea a unes dimensions acceptables (actualment ultrapassa el 130% del PIB, quan Maastricht només permet un màxim del 60%). Ara bé, com es poden prendre decisions políticament impopulars en relació amb el sistema sanitari o de pensions si un dels dos princi-

pals partits de la coalició (el PS) passa una crisi greu pels escàndols financers?

L'ambient de crisi és palpable als carrers de les ciutats belgues. Les fotos omnipresents de Julie i Melissa als aparadors de les botigues o a les finestres dels cotxes són el testimoni mut d'una societat encara traumatitzada pels horribles crims comesos per Marc Dutroux i la seva banda. Les marxés blanques s'han convertit en esdeveniments setmanals. Els programes de ràdio es fan ressò dels comentaris crítics d'uns oïdors confusos i anguiats. A més, la tràgica situació a la regió dels Grans Llacs posa en relleu el desafortunat domini colonial belga sobre el Zaire.

Com en uns altres moments de la història de Bèlgica, les conjuntures de crisi proporcionen terreny fèrtil als partidaris de la separació de totes dues comunitats. Tanmateix, cal remarcar que els partits partidaris de la separació són actualment una minoria tant al Parlament federal com als regionals. Paradoxalment, les grans desgràcies tendeixen a despertar el sentiment d'identitat nacional belga, tal com ocorregué després de la mort del rei Baduí. Caldrà esperar el final de l'actual procés de catarsi per determinar la fortaleza de l'estat belga.

Alexandre Muns (Brussel·les)

 Generalitat de Catalunya
Departament de Treball

(L'entnem i
l'atenem)

FONS
SOCIAL
EUROPEU

Servei Català de Col·locació

Si necessita cobrir un lloc de treball a la seva empresa
té a la seva disposició els telèfons 902 22 11 11 i 902 22 10 44 (*)

(*) L'àmbit d'actuació del SCC legalment es ceneix a Catalunya